

**Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет ім. І. Франка
Кафедра історії України**

С. В. Стельникович

Методичні рекомендації
до семінарських занять з навчальної дисципліни

**«Історичні дослідження
та науково-інформаційні процеси»**

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Житомирського державного університету ім. І. Франка,
протокол № 2 від 22 лютого 2019 р.*

Рецензенти:

Венгерська В. О., доктор історичних наук, доцент,
завідувач кафедри історії України
Житомирського державного університету ім. І. Франка;
Дегтярьов С. І., доктор історичних наук, професор,
професор кафедри конституційного права, теорії та історії держави і права
Сумського державного університету;
Мельничук І. А., доктор історичних наук, доцент,
завідувач кафедри суспільних наук
Житомирського національного агроекологічного університету.

Стельникович С. В.

**С 79 Методичні рекомендації до семінарських занять з навчальної дисципліни
«Історичні дослідження та науково-інформаційні процеси» / С. В. Стельни-
кович. – Житомир : Вид. О. О. Євенок, 2019. – 52 с.**

Методичні рекомендації до семінарських занять містять перелік основних проблем з навчальної дисципліни «Історичні дослідження та науково-інформаційні процеси», плани семінарських занять з літературою, інтернет-ресурсами до тем, принципи організації самостійної роботи, питання до екзамену, критерії оцінювання навчальних досягнень аспірантів, список основної й додаткової літератури та інтернет-ресурсів.

Для аспірантів історичного факультету денної та заочної (вечірньої) форм навчання.

УДК 001:94

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Розподіл навчального часу за темами та видами роботи.....	5
Тематика лекцій.....	7
Семінарські заняття.....	12
Принципи організації самостійної роботи.....	34
Питання до екзамену.....	36
Критерії оцінювання навчальних досягнень аспірантів.....	38
Основна література.....	40
Додаткова література.....	45
Інтернет-ресурси.....	49

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Підготовка докторів філософії за спеціальністю 032 Історія та археологія (спеціалізація: історія України), а до того – кандидатів історичних наук за спеціальністю 07.00.01 – історія України, є одним із важливих напрямків освітньо-наукової діяльності на історичному факультеті Житомирського державного університету ім. І. Франка. Окрім іншого, в аспірантурі передбачено вивчення ряду фахових дисциплін, метою яких є «розвиток загальних та фахових компетентностей задля забезпечення підготовки кадрів вищої кваліфікації для здійснення науково-дослідницької діяльності, аналітичної роботи, наукового консультування, а також викладацької роботи». Одним із фахових навчальних курсів, таким чином, є «Історичні дослідження та науково-інформаційні процеси».

Мета вивчення курсу «Історичні дослідження та науково-інформаційні процеси» полягає у засвоєнні аспірантами-істориками комплексу знань, які стосуються становища історичної науки у контексті новітніх науково-інформаційних процесів, підготовки тексту наукового історичного дослідження; у сприянні розвитку історичного мислення; формуванні наукового підходу до осмислення досягнень історичної науки.

Навчальна дисципліна «Історичні дослідження та науково-інформаційні процеси», доповнюючи інші фахові предмети, у свою чергу, має сприяти як формуванню цілісної картини історичного минулого, зокрема України, так і практичному осмисленню особливостей підготовки тексту наукового історичного дослідження.

Відповідно до профілю освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за спеціальністю 032 Історія та археологія (спеціалізація: історія України), курс «Історичні дослідження та науково-інформаційні процеси» є важливим елементом підготовки аспірантів історичного факультету денної та заочної (вечірньої) форм навчання. Ця дисципліна викладається тут у відповідній кількості годин на II році навчання.

Представлені методичні рекомендації з курсу «Історичні дослідження та науково-інформаційні процеси» побудовані за проблемно-тематичним підходом й ґрунтуються на основі принципів об'єктивності, історизму, науковості, системності та всебічності. Це сприятиме засвоєнню аспірантами відповідних теоретичних знань та формуванню практичних умінь. Їх рівень має відображатися у роботі на семінарських (аудиторних) заняттях, при підготовці питань, що виносяться на самостійне опрацювання, та при підсумковому контролі (модульних контрольних роботах, екзамені).

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ ТА ВИДАМИ РОБОТИ

№ з/п	Теми	Кількість годин		
		Лекції (денна/за- очна (вечірня))	Семінар- ські заня- ття (денна/за- очна (вечірня))	Самостійна робота (денна/за- очна (вечірня))
Модуль № 1 Історична наука та новітні науково-інформаційні процеси				
1.	Історична наука в умовах інформаційного суспільства	2/2	2/2	8/8
2.	Наукові історичні дослідження в сучасному світі	2/2	2/2	8/8
3.	Наукова етика дослідника-історика	2/2	2/2	8/8
4.	Актуальні проблеми дослідження історії України	2/2	4/4	12/12
Кількість годин за модулем № 1		8/8	10/10	36/36
Модуль № 2 Підготовка тексту наукового історичного дослідження та його теоретико-практичне значення				
5.	Апробація та публікація результатів наукових історичних досліджень	2/2	4/4	12/12

6.	Композиційне оформлення тексту дисертаційної роботи	2/2	4/4	12/12
7.	Технічна підготовка й бібліографічне оформлення тексту дисертаційної роботи	2/2	4/4	12/12
8.	Захист дисертаційної роботи та значення наукового історичного дослідження	2/2	2/2	8/8
Кількість годин за модулем № 2		8/8	14/14	44/44
Усього годин		16/16	24/24	80/80

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

Модуль № 1

Історична наука та новітні науково-інформаційні процеси

Тема № 1

Історична наука в умовах інформаційного суспільства

Поняття історичних досліджень та науково-інформаційного процесу. Поняття «історичне дослідження». Поняття «науково-інформаційний процес». Інформаційне (постіндустріальне) суспільство й глобалізація та історична наука (історичні дослідження).

Тенденції розвитку світової та української історичної науки. Становлення історичної науки в різних регіонах і країнах. Особливості інституціоналізації історичної науки у світі. Тенденції розвитку української історичної науки. Методологічні особливості історичної науки. Постмодернізм. Основні напрями світової історіографії. Мікроісторія. Історія повсякдення. Історія культур пам'яті.

Інформатизація історичної науки. Історична інформатика. Інтернет та історичні дослідження. Переваги використання глобальної комп'ютерної мережі при проведенні та поширенні наукових, у тому числі історичних, досліджень. Історична інформатика в Україні. Поняття про електронні наукові фахові видання. Електронні наукові фахові видання з історичних дисциплін. Загальна характеристика українських історичних веб-ресурсів.

Тема № 2

Наукові історичні дослідження в сучасному світі

Історична політика: світовий та український досвід. Історична політика. Історична пам'ять. Історична політика в Україні. Історична політика в різних країнах світу.

Поширення результатів історичних досліджень. Наукові (історичні) публікації. Наукова конференція. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника. Національна історична бібліотека України.

Наукові фахові видання з історичних наук. Поняття про наукові фахові видання. Вітчизняні наукові фахові видання з історичних наук.

Міжнародні наукометричні бази даних. Наукометрія. Поняття про міжнародні наукометричні бази даних. Індекс цитування. Індекс Гірша. Імпакт-

фактор. Найавторитетніші наукометричні бази даних. Scopus. Web of Science Core Collection. Index Copernicus International. Google Scholar.

Тема № 3

Наукова етика дослідника-історика

Етичні орієнтири дослідника-історика. Професійна мораль. Професійна етика. Наукова етика. Ідеали і норми наукового дослідження. Академічна доброчесність. Етичний кодекс ученого України.

Інститут наукового керівництва. Науковий керівник. Науковий консультант. Наукова (історична) школа.

Соціальна та моральна відповідальність історика. Свобода наукової творчості й соціальна та моральна відповідальність дослідника-історика. Фальсифікація історії.

Професійні об'єднання істориків та провідні історичні наукові форуми. Міжнародний комітет історичних наук. Український національний комітет істориків при НАН України. Національна спілка краєзнавців України. Міжнародні конгреси істориків (історичних наук). Асоціація всесвітньої історії.

Тема № 4

Актуальні проблеми дослідження історії України

Актуальні проблеми дослідження давньої історії України, історії України Середньовіччя і раннього Нового часу. Тенденції дослідження давньої історії України. Поява людського життя на території України. Основні археологічні культури. Трипільська культура. Кімерійці, скіфі, сармати. Грецькі міста-колонії півдня України. Проблема походження слов'ян. «Міфологічний напрям» у «дослідженні» давньої історії України. Тенденції дослідження історії України Середньовіччя і раннього Нового часу. Київська Русь. Роль норманського фактора в історії східних слов'ян. Галицько-Волинське князівство. Польсько-литовська доба. Українське козацтво. Козакознавство.

Актуальні проблеми дослідження історії України XIX ст. – початку 1920-х років. Тенденції дослідження історії України XIX – початку XX ст. Українські землі у складі імперій. Національне відродження та національний рух. Суспільно-політичне життя. Економічний розвиток. Тенденції дослідження історії України періоду Першої світової війни. Південно-Західний фронт Першої світової війни. Українські національні військові частини

(Українські січові стрільці, Союз визволення України) у 1914–1918 рр. Біженство. Тенденції дослідження історії Української революції 1917–1921 рр. Українська Центральна Рада. Гетьманат П. Скоропадського. Директорія УНР. Селянський повстанський рух в Україні.

Актуальні проблеми дослідження історії України періоду тоталітаризму (1920-ті – початок 1990-х років). Тенденції дослідження історії України 20-х – 30-х років ХХ ст. Радянський тоталітаризм міжвоєнної доби. Індустріалізація. Колективізація. Голодомор 1932–1933 рр. Сталінські репресії. Тенденції дослідження історії України періоду Другої світової війни. Хід бойових дій. Окупаційні органи влади та карально-репресивної системи. Знищення населення. Господарсько-колоніальна політика нацистів. Повсякденне життя населення. Соціокультурні процеси. Рух опору. Тенденції дослідження української радянської історії другої половини ХХ ст. Повоєнна діяльність підпілля ОУН та збройних структур УПА. Депортаційна політика сталінського режиму. Акція «Вісла». Голод 1946–1947 рр. Десталінізація. Відлига. Загострення кризи радянської системи. «Шістдесятники». Дисидентський рух. Перебудова.

Актуальні проблеми дослідження історії України періоду незалежності (1990-ті – 2010-ті роки). Тенденції дослідження історії України періоду незалежності. Суспільно-політичне життя. Економічний розвиток. Соціокультурні процеси. Російсько-українська війна.

Модуль № 2

Підготовка тексту наукового історичного дослідження та його теоретико-практичне значення

Тема № 5

Апробація та публікація результатів наукових історичних досліджень

Види наукових (історичних) праць. Тези доповіді. Наукова стаття. Автореферат дисертації. Дисертація. Монографія.

Підготовка матеріалів для апробації наукового дослідження. Форми апробації наукового дослідження. Наукова конференція (міжнародна, всеукраїнська, регіональна), конгрес, симпозіум, семінар, школа, «круглий стіл». Наукова доповідь. Наукова дискусія. Підготовка тез для публікації за результатами наукових конференцій, семінарів, «круглих столів» тощо.

Підготовка наукової публікації до фахових видань України. Структурні елементи статті до наукового фахового видання. Технічні вимоги до

оформлення статті до фахового видання. Подання статті до друку. Подання статті до електронного наукового фахового видання.

Підготовка публікації до видань, включених до міжнародних наукометричних баз. Структурні елементи до статті для публікації у виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз. Технічні вимоги до оформлення статті для публікації у виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз. Подання статті до друку.

Тема № 6 **Композиційне оформлення тексту дисертаційної роботи**

Дисертаційна робота як вид наукового твору. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (доктора філософії). Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук (доктора наук). Затвердження теми дисертаційної роботи.

Структура тексту дисертаційної роботи. Титульний аркуш. Анотація. Зміст. Перелік умовних скорочень. Основна частина (вступ, розділи дисертації, висновки). Список використаних джерел та літератури. Додатки.

Структурні елементи вступної частини дисертаційної роботи. Актуальність. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Мета. Завдання. Об'єкт дослідження. Предмет дослідження. Хронологічні рамки. Географічні межі. Наукова новизна. Теоретичне та практичне значення. Особистий внесок здобувача. Апробація результатів дисертації. Публікації. Інформація про структуру та зміст дисертаційної роботи.

Мова і стиль наукового дослідження. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Синтаксичні особливості. Логічність. Читкість. Однозначність. Об'єктивність. Аргументація. Термінологія.

Тема № 7 **Технічна підготовка й бібліографічне оформлення тексту дисертаційної роботи**

Загальні технічні вимоги до оформлення тексту дисертаційної роботи. Текстовий редактор Microsoft Word. Шрифт. Поля. Інтервал. Нумерація сторінок. Обсяг. Загальний обсяг. Обсяг основного тексту.

Вимоги до оформлення цитат та посилань у тексті дисертаційної роботи. Вимоги до цитування. Авторські виділення та уточнення в цитаті. Види посилань. Вимоги до посилань.

Особливості оформлення бібліографії (списку використаних джерел та літератури). Книги (один автор, два автори, три автори, чотири і більше авторів). Книги з автором (авторами) та редактором/редакторами, упорядником/упорядниками. Видання без автора. Багатотомні видання. Автореферати дисертацій. Дисертації. Законодавчі та нормативні документи. Архівні документи. Патенти. Препринти. Стандарти. Каталоги. Бібліографічні покажчики. Частина видання (стаття, тези, доповіді). Електронні ресурси.

Підготовка презентації за текстом наукового історичного дослідження. Види презентацій. Мета презентації. Змістове наповнення презентації. Технічна підготовка презентації.

Тема № 8

Захист дисертаційної роботи та значення наукового історичного дослідження

Мережа спеціалізованих вчених рад. Мережа спеціалізованих вчених рад з історичних спеціальностей. Мережа спеціалізованих вчених рад зі спеціальності 07.00.01 – історія України / 032 Історія та археологія (спеціалізація: історія України). Спеціалізовані вчені ради із правом прийому до розгляду та проведення захистів дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (доктора філософії). Спеціалізовані вчені ради із правом прийому до розгляду та проведення захистів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук (доктора наук).

Підготовка дисертаційної роботи до захисту. Умови захисту дисертації. Етапи підготовки дисертаційного дослідження до захисту. Попередній розгляд («передзахист») дисертації. Подання дисертаційної роботи до спеціалізованої вченої ради.

Захист дисертаційної роботи. Процедура захисту дисертаційного дослідження. Оформлення документів атестаційної справи.

Теоретичне й практичне значення наукових історичних досліджень. Теоретичне значення наукового історичного дослідження. Практичне значення наукового історичного дослідження.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Модуль № 1

Історична наука та новітні науково-інформаційні процеси

Семінарське заняття № 1

Історична наука в умовах інформаційного суспільства

Мета: ознайомити аспірантів із особливостями становища історичної науки в умовах інформаційного (постіндустріального) суспільства; розвивати історичне мислення; сприяти формуванню наукового підходу до осмислення досягнень історичної науки.

План

1. Поняття історичних досліджень та науково-інформаційного процесу.
2. Тенденції розвитку світової історичної науки.
3. Тенденції розвитку української історичної науки.
4. Національна академія наук України як вища державна наукова інституція.
5. Інформатизація історичної науки. Історична інформатика.

Реферат:

1. Особливості сучасної історичної науки у Польщі *(або іншій європейській країні – за вибором аспіранта)*.

Питання на самостійне опрацювання:

1. Кадрове забезпечення історичних досліджень.

Рекомендована література:

Основна:

1. *Бондар В.* Сучасна українська історіографія : підсумки і виклики / В. Бондар // Історіографічні дослідження в Україні. – 2014. – Вип. 25. – С. 95–113.
2. *Єремєєв П.* Сучасний стан та перспективи розвитку історичної інформатики : за результатами XIV конференції Асоціації «Історія і комп'ютер» / П. Єремєєв // Спеціальні історичні дисципліни : питання теорії та методики. – 2015. – Ч. 25. – С. 183–186.
3. *Зашкільняк Л.* Замітки про сучасну українську історіографію / Л. Зашкільняк // Україна ХХ ст. : культура, ідеологія, політика. – 2009. –

Вип. 15. – С. 13–29.

4. *Зашкільняк Л.* Сучасна світова історіографія : посібник для студентів історичних спеціальностей університетів / Л. Зашкільняк. – Львів : ПАІС, 2007. – 312 с.

5. *Історична наука* : термінологічний і понятійний довідник : [навч. посібник] / [В. М. Литвин, В. І. Гусев, А. Г. Слосаренко та ін.]. – К. : Вища школа, 2002. – 430 с.

6. *Калакура Я.* Цивілізаційні орієнтири новітньої української історіографії / Я. Калакура // Історіографічні дослідження в Україні. – 2014. – Вип. 24. – С. 23–37.

7. *Колесник І.* Культурно-інтелектуальна історія як дзеркало «нової наукової революції» / І. Колесник // Ейдос. – 2005. Вип. 1. – С. 36–45.

8. *Куліков В.* Digital History : становлення, сучасний стан, перспективи / В. Куліков // Спеціальні історичні дисципліни : питання теорії та методики. – 2013. – Ч. 21. – С. 27–44.

9. *Мартинів А. Ю.* Історичні знання в умовах глобалізації / А. Ю. Мартинів // Український історичний журнал. – 2009. – № 1. – С. 181–190.

10. *Маруховський О. О.* Інформаційне суспільство : теоретико-концептуальні засади : [навч. посібник] / О. О. Маруховський. – К. : Університет економіки та права «КРОК», 2007. – 136 с.

11. *Национальные истории в советском и постсоветских государствах* / [Под ред. : К. Аймермахера, Г. Бордюгова; предисловие Ф. Бомсдорфа]. – [2-е изд., испр. и дополн.]. – М. : Фонд Фридриха Науманна, АИРО-XXI, 2003. – 432 с.

12. *Нові підходи до історіописання* / [За ред. Пітера Берка]. – К. : Ніка-Центр, 2013. – 368 с.

13. *Потульницький В. А.* Українська та світова історична наука : рефлексії на межі століть / В. А. Потульницький // Український історичний журнал. – 2000. – № 1. – С. 3–20.

14. *Таран Л. В.* Провідні тенденції світової історіографії в ХХ ст. та проблеми кризи сучасної української історичної науки // Український історичний журнал. – 1998. – № 5. – С. 30–39.

15. *Яковенко Н.* Вступ до історії / Н. Яковенко. – К. : Критика, 2007. – 376 с.

Додаткова:

1. *Інформаційне суспільство. Шлях України.* – К., 2004. – 309 с.

2. *Касьянов Г. В.* Національні історії та сучасна історіографія : виклики й небезпеки при написанні нової історії України / Г. В. Касьянов, О. П. Толочко // Український історичний журнал. – 2012. – № 6. – С. 4–24.

3. Колесник І. І. «Повернення до речей» як перспектива історичних досліджень / І. І. Колесник // Український історичний журнал. – 2012. – № 3. – С. 183–209.

4. Колесников О. В. Основи наукових досліджень : [навч. посібник] / О. В. Колесников. – [2-ге вид., випр. та доп.]. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 144 с.

5. Кримський С. Б. Запити філософських сенсів / С. Б. Кримський. – К. : Наука, 2003. – 245 с.

6. Куліков В. О. Міжнародна конференція асоціації «Історія та комп'ютер» «Інноваційні підходи в історичних дослідженнях : інформаційні технології, моделі та методи» / В. О. Куліков // Український історичний журнал. – 2013. – № 1. – С. 229–231.

7. Національна академія наук України : статистичний і наукометричний аналіз ефективності наукового потенціалу. – К., 2016. – 228 с.

8. Основи методології та організації наукових досліджень : [навч. посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнктів] / [За ред. А. Є. Конверського]. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 252 с.

9. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія : [навч. посібник] / [Упоряд. В. Лях]. – К. : Либідь, 1996. – 384 с.

10. Турченко Ф. Україна – повернення історії. Генеза сучасного підручника / Ф. Турченко. – К. : Генеза, 2016. – 104 с.

11. Webster Frank. Theories of the Information Society / Webster Frank. – [third edition]. – Taylor & Francis e-Library, 2006. – 323 p.

Інтернет-ресурси:

1. Інститут історії України НАН України. – Режим доступу : <http://www.history.org.ua/uk>

2. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. – Режим доступу : <http://www.ipiend.gov.ua>

3. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. – Режим доступу : <http://www.inst-ukr.lviv.ua/uk>

4. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України. – Режим доступу : <http://archeos.org.ua>

5. Інформаційно-аналітичні матеріали // Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/informacijno-analitchni-materiali>

6. Наука в Україні // Міністерство освіти і науки в Україні. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/nauka-v-ukrayini>

7. Національна академія наук України. – Режим доступу : <http://www.nas.gov.ua/UA/Pages/default.aspx>

8. Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua>
9. BBC History. – Режим доступу : <https://www.bbc.co.uk/history>
10. European History Online. – Режим доступу : <http://ieg-ego.eu/en/ego>
11. European Network in Universal and Global History. – Режим доступу : http://research.uni-leipzig.de/eniugh/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=1&Itemid=46
12. Journal of the Association for History and Computing. – Режим доступу : <https://quod.lib.umich.edu/j/jahc/>
13. The Association for History and Computing. – Режим доступу : https://web.archive.org/web/20010702205234if_/http://odur.let.rug.nl:80/ahc/
14. The History Channel Online. – Режим доступу : <https://www.history.com>
15. World History Association. – Режим доступу : <https://www.thewha.org>

Семінарське заняття № 2

Наукові історичні дослідження в сучасному світі

Мета: ознайомити аспірантів із особливостями сучасних наукових історичних досліджень; розвивати історичне мислення; сприяти формуванню наукового підходу до осмислення досягнень історичної науки.

План

1. Історична політика: світовий та український досвід.
2. Поширення результатів історичних досліджень.
3. Наукові фахові видання з історичних наук.
4. Міжнародні наукометричні бази даних.

Реферат:

1. Наукові фахові видання Житомирського державного університету ім. І. Франка з історичних наук.

Питання на самостійне опрацювання:

1. Інститут історії України НАН України у системі науково-дослідних установ секції суспільних і гуманітарних наук НАН України.

Рекомендована література:

Основна:

1. Гриценко О. Президенти і пам'ять. Політика пам'яті президентів

України (1994–2014) : підґрунтя, послання, реалізація, результати / О. Гриценко. – К. : К.І.С., 2017. – 1136 с.

2. *Зворський С. Л.* Активізація взаємодії архівів і бібліотек – вимога часу / С. Л. Зворський // *Архіви України*. – 2018. – Вип. 5–6. – С. 7–21.

3. *Інститут історії України НАН України*. 1936–2006. – К. : Ін-т історії України НАН України, 2006. – 818 с.

4. *Історик і Влада* : [колективна монографія] / [Відп. ред. В. Смолій]. – К. : Ін-т історії України НАН України, 2016. – 543 с.

5. *Касьянов Г.* Past Continuous : Історична політика 1980-х – 2000-х. Україна та сусіди / Г. Касьянов. – К., 2018. – 420 с.

6. *Колесник І.* Інститут історії України : Нове українське відродження / І. Колесник. – К. : Ін-т історії України, 2016. – 273 с.

7. *Кулешов С.* Архів, бібліотека, музей : спроба інтеграції на засадах комунікаційного підходу? / С. Кулешов // *Студії з архівної справи та документознавства*. – 2009. – Т. 17. – С. 29–32.

8. *Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України* : документи, факти, коментарі / [Упоряд. Л. І. Крушельницька]. – Львів, 1996. – 100 с.

9. *Нагорна Л. П.* Історична пам'ять : теорії, дискурси, рефлексії / Л. П. Нагорна. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. – 328 с.

10. *Образ Іншого в сусідніх історіях : міфи, стереотипи, наукові інтерпретації*. Матеріали міжнародної наукової конференції, (Київ, 15–16 грудня 2005 р.). – К. : Ін-т історії України НАН України, 2008. – 264 с.

Додаткова:

1. *Бібліотеки України загальнодержавного значення : історія і сучасність* : зб. ст. – К. : НБУВ, 2007. – 252 с.

2. *Бордюгов Г. А.* «Войны памяти» на постсоветском пространстве / Г. А. Бордюгов. – М. : АИРО-XXI, 2011. – 256 с.

3. *Державна історична бібліотека України (1939–2009) : бібліогр. пок.* / [Уклад. В. П. Кисельова та ін.]. – К., 2009. – 128 с.

4. *Киридон А.* Гетеротопії пам'яті : теоретико-методологічні проблеми студій пам'яті / А. Киридон. – К. : Ніка-Центр, 2016. – 320 с.

5. *Культура історичної пам'яті : європейський та український досвід* / [За заг. ред. Ю. Шаповала]. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2013. – 600 с.

Інтернет-ресурси:

1. *Архіви України*. – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua>

2. *Інститут історії України НАН України*. – Режим доступу : <http://www.history.org.ua/uk>

3. *Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника*. – Режим доступу : <http://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/golovna2/>
4. *Міністерство освіти і науки України*. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua>
5. *Наукові фахові видання* // Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/naukovi-fahovi-vidannya>
6. *Національна академія наук України*. – Режим доступу : <http://www.nas.gov.ua/UA/Pages/default.aspx>
7. *Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського*. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>
8. *Національна історична бібліотека України*. – Режим доступу : <http://www.nibu.kiev.ua>
9. *Index Copernicus International*. – Режим доступу : <http://www.indexcopernicus.com/index.php/pl/>
10. *Scopus* [Scopus Preview]. – Режим доступу : <https://www.scopus.com>
11. *Web of Science*. – Режим доступу : www.webofknowledge.com

Семінарське заняття № 3

Наукова етика дослідника-історика

Мета: ознайомити аспірантів із етичними аспектами діяльності дослідника-історика; розвивати історичне мислення; сприяти формуванню наукового підходу до осмислення досягнень історичної науки.

План

1. Етичні орієнтири дослідника-історика.
2. Інститут наукового керівництва.
3. Соціальна та моральна відповідальність історика.
4. Професійні об'єднання істориків та провідні історичні наукові форуми.

Реферат:

1. Міжнародні конгреси історичних наук та українознавча проблематика.

Питання на самостійне опрацювання:

1. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Рекомендована література:

Основна:

1. Горенко О. М. Український метанаратив в епоху пропаганди / О. М. Горенко // Український історичний журнал. – 2014. – № 2. – С. 4–21.
2. *Європейська хартія дослідників. Кодекс працевлаштування наукових працівників.* – К. : ТОВ «ДІА», 2017. – 24 с.
3. Зербіно Д. Д. Наукова школа : лідер і учні / Д. Д. Зербіно. – Львів : Євросвіт, 2001. – 208 с.
4. Зінько Ю. А. Наукова школа Віктора Михайловича Даниленка / Ю. А. Зінько, О. А. Коляструк // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : історія. – Вінниця, 2010. – Вип. 17. – С. 6–10.
5. Ісаєвич Я. Д. ХІХ Міжнародний конгрес істориків в Осло / Я. Д. Ісаєвич // Український історичний журнал. – 2001. – № 1. – С. 159–160.
6. *Історична наука : термінологічний і понятійний довідник : [навч. посібник]* / [В. М. Литвин, В. І. Гусєв, А. Г. Слюсаренко та ін.]. – К. : Вища школа, 2002. – 430 с.
7. *Історіографічні та джерелознавчі проблеми історії України. Професійна етика історика у міждисциплінарному просторі. Міжвузівський збірник наукових праць. Об'єднаний випуск 2013–2014 рр.* – Дніпропетровськ : ЛПРА, 2014. – 384 с.
8. Ковальова А. Проблеми академічного плагіату та авторського права у цифровому просторі України / А. Ковальова // Спеціальні історичні дисципліни : питання теорії та методики. – 2013. – Ч. 21. – С. 61–71.
9. Мовчан В. С. Етика : [навчальний посібник] / В. С. Мовчан. – К. : Знання, 2007. – 483 с.
10. Яковенко Н. Вступ до історії / Н. Яковенко. – К. : Критика, 2007. – 376 с.

Додаткова:

1. Богатов В. В. Этика в научной деятельности / В. В. Богатов // Вестник ДВО РАН. – 2008. – № 1. – С. 144–157.
2. *Історіографічний словник : навч. посібник для студентів історичних факультетів університетів* / [За ред. С. І. Посохова]. – Харків, 2004. – 320 с.
3. Плохій С. М. Якої історії потребує сучасна Україна? / С. М. Плохій // Український історичний журнал. – 2013. – № 3. – С. 4–12.
4. *Советы молодому ученому : методическое пособие для студентов, аспирантов, младших научных сотрудников и, может быть, не только для них* / [Под. ред. Е. Л. Воробейчика]. – [3-е изд., переработ. и дополн.]. – Екатеринбург : ИЭРиЖ УрО РАН, 2011. – 122 с.

5. *Тофтул М. Г.* Сучасний словник з етики / М. Г. Тофтул. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 416 с.

Інтернет-ресурси:

1. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» // Верховна Рада України. Законодавство України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>

2. *Інститут історії України* НАН України. – Режим доступу : <http://www.history.org.ua/uk>

3. *Інститут українознавства* ім. І. Крип'якевича НАН України. – Режим доступу : <http://www.inst-ukr.lviv.ua/uk>

4. *Ісаєвич Я.* Міжнародні конгреси істориків і обговорення на них проблем українознавства та участь учених з України / Я. Ісаєвич. – Режим доступу : www.inst-ukr.lviv.ua/download.php?downloadid=61

5. *Національна академія наук України.* – Режим доступу : <http://www.nas.gov.ua/UA/Pages/default.aspx>

6. *Національна спілка краєзнавців України.* – Режим доступу : <http://nsku.org.ua>

7. *Самойленко Н.* XXII Міжнародний конгрес історичних наук / Н. Самойленко. – Режим доступу : <http://uamoderna.com/event/22-congress-historical-sciences>

8. *International Committee of Historical Science.* – Режим доступу : <http://www.cish.org/index.php/en/>

9. *The Association for History and Computing.* – Режим доступу : http://web.archive.org/web/20010702205234if_/http://odur.let.rug.nl:80/ahc/

10. *World History Association.* – Режим доступу : <https://www.thewha.org>

Семінарські заняття № 4–5

Актуальні проблеми дослідження історії України

Мета: ознайомити аспірантів із основними актуальними дослідницькими проблемами, які стосуються історії України; розвивати історичне мислення; сприяти формуванню наукового підходу до осмислення досягнень історичної науки.

План

1. Актуальні проблеми дослідження давньої історії України, історії України Середньовіччя і раннього Нового часу.

2. Актуальні проблеми дослідження історії України XIX ст. – початку 1920-х років:

- а) актуальні проблеми дослідження історії України XIX – початку XX ст.;
- б) актуальні проблеми дослідження історії Української революції 1917–1921 рр.
- 3. Актуальні проблеми дослідження історії України періоду тоталітаризму (1920-ті – початок 1990-х років):
 - а) актуальні проблеми дослідження історії України 1920-х – 1930-х років;
 - б) актуальні проблеми дослідження історії України періоду Другої світової війни;
 - в) актуальні проблеми дослідження української радянської історії другої половини XX ст.
- 4. Актуальні проблеми дослідження історії України періоду незалежності (1990-ті – 2010-ті роки).

Реферати:

- 1. Антибільшовицькі повстанські рухи початку 1920-х років (*або інша актуальна проблема дослідження української історії – за вибором аспіранта*) як актуальна проблема дослідження історії України.
- 2. Актуальні проблеми дослідження історії Житомирщини (*або іншого регіону України – за вибором аспіранта*).

Питання на самостійне опрацювання:

- 1. Інститут археології НАН України у системі науково-дослідних установ секції суспільних і гуманітарних наук НАН України.
- 2. Український інститут національної пам'яті.

Рекомендована література:

Основна:

- 1. Баран В. К. Україна в умовах системної кризи (1946–1980-і рр.) / В. К. Баран, В. М. Даниленко. – К. : Альтернативи, 1999. – 304 с. – (Україна крізь віки; т. 13).
- 2. Бунятян К. П. На світанку історії / К. П. Бунятян, В. Ю. Мурзін, О. В. Симоненко. – К. : Альтернативи, 1998. – 335 с. – (Україна крізь віки; т. 1).
- 3. Винокур І. С. Давня і середньовічна історія України / І. С. Винокур, С. В. Трубочанінов. – К. : Глобус, 1996. – 224 с.
- 4. Воронов І. О. Голод 1946–1947 рр. / І. О. Воронов, Ю. Г. Пилявець. – К., 1991 – 47 с.

5. *Голод 1932–1933 років в Україні : Причини та наслідки* / [Редкол. : В. А. Смолій (голова) та ін.]. – К. : Наукова думка, 2003. – 888 с.
6. *Гурбик А. О.* Актуальні проблеми дослідження українського села в епоху середньовіччя та нового часу / А. О. Гурбик // *Український історичний журнал*. – 2003. – № 3. – С. 3–8.
7. *Гуржій О. І.* Гетьманська Україна / О. І. Гуржій, Т. В. Чухліб. – К. : Альтернативи, 1999. – 304 с. – (Україна крізь віки; т. 8).
8. *Залізняк Л. Л.* Походження українського народу – К. : Бібліотека українця, 1996. – 80 с.
9. *Котляр М. Ф.* Галицько-Волинська Русь / М. Ф. Котляр. – К. : Альтернативи, 1998. – 336 с. – (Україна крізь віки; т. 5).
10. *Кульчицький С. В.* Україна між двома війнами (1921–1939 рр.) / С. В. Кульчицький. – К. : Альтернативи, 1999. – 336 с. – (Україна крізь віки; т. 11).
11. *Литвин В. М.* Україна на межі тисячоліть (1991–2000 рр.) / В. М. Литвин. – К. : Альтернативи, 2000. – 360 с. – (Україна крізь віки; т. 14).
12. *Реєнт О. П.* Україна в імперську добу (XIX – початок XX століття) / О. П. Реєнт. – К. : Арії, 216. – 320 с.
13. *Рубльов О. С.* Українські визвольні змагання 1917–1921 рр. / О. С. Рубльов, О. П. Реєнт. – К. : Альтернативи, 1999. – 320 с. – (Україна крізь віки; т. 10).
14. *Русина О. В.* Україна під татарами і Литвою / О. В. Русина. – К. : Альтернативи, 1998. – 320 с. – (Україна крізь віки; т. 6).
15. *Толочко О. П.* Київська Русь / О. П. Толочко, П. П. Толочко. – К. : Альтернативи, 1998. – 352 с. – (Україна крізь віки; т. 4).
16. *Україна в Другій світовій війні : погляд з ХХІ ст. : історичні нариси.* Кн. 1 / [Редкол. : В. А. Смолій (голова), Г. В. Боряк, Ю. А. Левенець та ін.]. – К. : Наукова думка, 2010. – 734 с.
17. *Україна в Другій світовій війні : погляд з ХХІ ст. : історичні нариси.* Кн. 2 / [Редкол. : В. А. Смолій (голова), Г. В. Боряк, Ю. А. Левенець та ін.]. – К. : Наукова думка, 2011. – 943 с.
18. *Шаповал Ю. І.* Україна 20–50-х років : сторінки ненаписаної історії / Ю. І. Шаповал. – К. : Наукова думка, 1993. – 352 с.
19. *Яковенко Н. М.* Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. М. Яковенко. – К. : Критика, 2005. – 584 с.
20. *Applebaum A.* Between East and West. Across the Borderlands of Europe / Anne Applebaum. – New York : Panteon Books, 1994. – 313 p.
21. *Berkhoff K. C.* Harvest of Despair : Life and Death in Ukraine under Nazi Rule / Karel C. Berkhoff. – Cambridge : Belknap Press of Harvard University

Press, 2004. – 463 p.

22. *Conquest R.* The Harvest of Sorrow : Soviet Collectivization and the Terror-Famine / Robert Conquest. – New York : Oxford University Press, 1986. – 412 p.

23. *Plokhyy S.* The Cossacks and Religion in Early Modern Ukraine / Serhii Plokhyy. – New York : Oxford University Press, 2001. – 401 p.

24. *Snyder T.* Bloodlands. Europe Between Hitler and Stalin / Timothy Snyder. – New York, 2010. – 766 p.

Додаткова:

1. *Відейко М. Ю.* Україна : від Трипілля до антів / М. Ю. Відейко. – К. : КВІЦ, 2008. – 280 с.

2. *Державотворчий* процес в Україні 1991–2006 / [Відп. ред. В. А. Смолій]. – К. : Наукова думка, 2007. – 910 с.

3. *Залізняк Л.* Походження українців : між наукою та ідеологією : попул. вид. / Л. Залізняк. – К. : Темпора, 2008. – 104 с.

4. *Касьянов Г. В.* Незгодні : українська інтелігенція в русі опору 1960–80-х років / Г. В. Касьянов. – К. : Либідь, 1995. – 224 с.

5. *Кульчицький С.* Українська революція 2004 р. / С. Кульчицький. – К. : Генеза, 2005. – 368 с.

6. *Курносів Ю. О.* Інакомислення в Україні (60-ті – перша половина 80-х років ХХ ст.) / Ю. О. Курносів. – К. : Ін-т історії України НАН України, 1994. – 224 с.

7. *Турченко Ф.* Проект «Новоросія» і новітня російсько-українська війна / Ф. Турченко, Г. Турченко. – К., 2015. – 166 с.

8. *Україна : Друга половина ХХ ст. : Нариси історії* / [Редкол. : П. П. Панченко (голова) та ін.; авт. : П. П. Панченко, О. М. Веселова, Н. П. Барановська та ін.]. – К. : Либідь, 1997. – 352 с.

9. *Шилов Ю. О.* Праслов'янська Аратта / Ю. О. Шилов. – К. : Аратта, 2003. – 56 с.

10. *Davis N.* Europe : A History / Norman Davis. – London : Pimlico Random House, 1997. – 1536 p.

11. *Graziosi A.* A new, peculiar state. Explorations in Soviet History, 1917–1937 / Andrea Graziosi. – Westport, Connecticut, London, 2000. – 272 p.

12. *Lower W.* Nazi Empire Building and the Holocaust in Ukraine / Wendy Lower. – Chapel Hill : University of North Carolina Press, 2005. – 307 p.

13. *Mace J. E.* Communism and the Dilemmas of National Liberation National Communism in Soviet Ukraine, 1918–1933 / James E. Mace. – Cambridge, Massachusetts, 1983. – 334 p.

14. *Plokhyy S.* Ukraine and Russia : Representations of the Past / Serhii

Ploky. – Toronto – Buffalo – London : University of Toronto Press, 2008. – 412 p.

15. *Snyder T. The Reconstruction of Nations : Poland, Ukraine, Lithuania, Belarus, 1569–1999* / Timothy Snyder. – New Haven – London : Yale University Press, 2003. – 384 p.

Інтернет-ресурси:

1. *Інститут археології НАН України.* – Режим доступу : <http://www.iananu.kiev.ua>

2. *Інститут історії України НАН України.* – Режим доступу : <http://www.history.org.ua/uk>

3. *Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України.* – Режим доступу : <http://www.etnolog.org.ua>

4. *Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України.* – Режим доступу : <http://www.ipiend.gov.ua>

5. *Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.* – Режим доступу : <http://www.inst-ukr.lviv.ua/uk>

6. *Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України.* – Режим доступу : <http://archeos.org.ua>

7. *Історична правда.* – Режим доступу : <http://www.istpravda.com.ua>

8. *Національна академія наук України.* – Режим доступу : <http://www.nas.gov.ua/UA/Pages/default.aspx>

9. *Український інститут національної пам'яті.* – Режим доступу : <http://www.memory.gov.ua>

10. *Центр досліджень визвольного руху.* – Режим доступу : <http://www.cdvr.org.ua>

Модуль № 2

Підготовка тексту наукового історичного дослідження та його теоретико-практичне значення

Семінарські заняття № 6–7

Апробація та публікація результатів наукових історичних досліджень

Мета: ознайомити аспірантів із основними формами апробації та публікації наукових історичних досліджень; розвивати історичне мислення; сприяти формуванню наукового підходу до осмислення досягнень історичної науки.

План

1. Види наукових (історичних) праць.
2. Підготовка матеріалів для апробації наукового дослідження.
3. Підготовка наукової публікації до фахових видань України.
4. Підготовка публікації до видань, включених до міжнародних науко-метричних баз.

Реферати:

1. Наукова школа В. М. Даниленка *(або іншого сучасного українського історика – за вибором аспіранта)*.
2. Наукові конференції історичного факультету Житомирського державного університету ім. І. Франка (2001–2019 рр.).

Питання на самостійне опрацювання:

1. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України у системі науково-дослідних установ секції суспільних і гуманітарних наук НАН України.
2. Грантові програми для наукових історичних досліджень.

Рекомендована література:

Основна:

1. *Інформація та документація. Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила.* ДСТУ 3582:2013. – К. : Мінекономрозвитку, 2014. – 15 с.
2. *Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять.* ДСТУ 3017:2015. – К. : УкрНДНЦ, 2016. – 37 с.
3. *Літнарів Л. М.* Основи наукових досліджень : дисертація на здобуття наукового ступеня : [навч. посібник] / Л. М. Літнарів. – Рівне : МЕРУ, 2010. – 60 с.
4. *Тверезовська Н. Т.* Методологія педагогічного дослідження : [навч. посібник] / Н. Т. Тверезовська, В. К. Сидоренко. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 440 с.
5. *Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради* / [Автор-упорядн. Л. А. Пономаренко]. – [3-тє вид., випр. і доп.]. – К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України»; Вид-во «Толока», 2005. – 80 с.
6. *100 запитань і 100 відповідей про підготовку і атестацію наукових і науково-педагогічних працівників. Довідник.* – К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України»; Вид-во «Толока», 2003. – 80 с.

7. *25 років* Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2016. – 252 с.

Додаткова:

1. *Де і як* публікувати результати дисертаційних досліджень. Збірник нормативних документів з питань атестації наукових працівників / [Укладач Ю. І. Цеков]. – К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України»; Вид-во «Толока», 2011. – 91 с.

2. *Ковальчук В. В.* Основи наукових досліджень : [навч. посібник] / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – [5-те вид.]. – К. : Професіонал, 2008. – 240 с.

3. *Колесникова Н. И.* От конспекта к диссертации : [учеб. пособие по развитию навыков письменной речи] / Н. И. Колесникова. – [10-е изд., стер.]. – М. : ФЛИНТА, 2018. – 288 с.

4. *Основи методології та організації наукових досліджень* : [навч. посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнктів] / [За ред. А. Є. Конверського]. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 252 с.

5. *Правила оформлення посилань на архівні документи у Списку джерел, які наводять у дисертаційних дослідженнях та у прикнижкових, прикінцевих, пристатейних списках джерел (у монографії, навчальному посібнику, статті тощо)* / С. С. Артамонова, А. А. Майстренко, Л. П. Одинока, Р. В. Романовський // *Архіви України*. – 2009. – № 6. – С. 329–245.

Інтернет-ресурси:

1. *Інститут історії України* НАН України. – Режим доступу : <http://www.history.org.ua/uk>

2. *Інститут політичних і етнонаціональних досліджень* ім. І. Ф. Кураса НАН України. – Режим доступу : <http://www.ipiend.gov.ua>

3. *Львівська національна наукова бібліотека України* ім. В. Стефаника. – Режим доступу : <http://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/golovna2/>

4. *Наукові фахові видання* // Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/naukovi-fahovi-vidannya>

5. *Національна бібліотека України* ім. В. І. Вернадського. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>

6. *Національна історична бібліотека України*. – Режим доступу : <http://www.nibu.kiev.ua>

7. *Canadian Institute of Ukrainian Studies*. – Режим доступу : <https://www.ualberta.ca/canadian-institute-of-ukrainian-studies>

8. *Index Copernicus International*. – Режим доступу :

<http://www.indexcopernicus.com/index.php/pl/>

9. *Scopus* [Scopus Preview]. – Режим доступу : <https://www.scopus.com>

10. *Shevchenko Scientific Society*. – Режим доступу : <http://shevchenko.org>

11. *Web of Science*. – Режим доступу : www.webofknowledge.com

Семінарські заняття № 8–9

Композиційне оформлення тексту дисертаційної роботи

Мета: ознайомити аспірантів із особливостями композиційного оформлення тексту дисертаційної роботи; розвивати історичне мислення; сприяти формуванню наукового підходу до осмислення досягнень історичної науки.

План

1. Дисертаційна робота як вид наукового твору.
2. Структура тексту дисертаційної роботи.
3. Структурні елементи вступної частини дисертаційної роботи.
4. Мова і стиль наукового дослідження.

Реферати:

1. Основні види наукової діяльності на історичному факультеті Житомирського державного університету ім. І. Франка.

2. «Спецвипуск газети “Освіта України”» як друковане видання для подачі оголошень про захист дисертаційних робіт.

Питання на самостійне опрацювання:

1. Два рівні актуальності дисертаційної роботи: наукова та суспільна.
2. Вимоги до оформлення висновків дисертаційної роботи.

Рекомендована література:

Основна:

1. *Зосимов А. М.* Дисертаційні помилки : [монографія] / А. М. Зосимов, В. П. Голік. – [3-тє вид., доп. і випр.]. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2005. – 216 с.

2. *Інформація та документація.* Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила. ДСТУ 3582:2013. – К. : Мінекономрозвитку, 2014. – 15 с.

3. *Кандидатська дисертація : методика написання і захисту :* [посібник для аспірантів і здобувачів наукового ступеня] / Л. І. Воротіна, В. Є. Воротін, С. О. Гуткевич. – К. : Вид-во Європейського університету, 2003. – 76 с.

4. *Кандидатська дисертація: методика написання і захисту: [посібник для аспірантів і здобувачів наукового ступеня]* / Л. І. Воротіна, В. Є. Воротін, С. О. Гуткевич. – К.: Вид-во Європейського університету, 2003. – 76 с.

5. *Літнарів Л. М. Основи наукових досліджень: дисертація на здобуття наукового ступеня: [навч. посібник]* / Л. М. Літнарів. – Рівне: МЕНУ, 2010. – 60 с.

6. *Тверезовська Н. Т. Методологія педагогічного дослідження: [навч. посібник]* / Н. Т. Тверезовська, В. К. Сидоренко. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 440 с.

7. *Черній А. М. Дисертація як кваліфікаційна наукова праця: [посібник для аспірантів і здобувачів наукового ступеня]* / А. М. Черній. – К.: Арістей, 2004. – 229 с.

8. *Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради* / [Автор-упорядн. Л. А. Пономаренко]. – [3-тє вид., випр. і доп.]. – К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України»; Вид-во «Толока», 2005. – 80 с.

9. *100 запитань і 100 відповідей про підготовку і атестацію наукових і науково-педагогічних працівників. Довідник.* – К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України»; Вид-во «Толока», 2003. – 80 с.

Додаткова:

1. *Захаров А. Как написать и защитить диссертацию* / А. Захаров, Т. Захарова. – СПб.: Питер, 2003. – 157 с.

2. *Коваль А. П. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Структура наукового тексту* / А. П. Коваль. – К., 1969. – 307 с.

3. *Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: [навч. посібник]* / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – [5-тє вид.]. – К.: Професіонал, 2008. – 240 с.

4. *Колесникова Н. И. От конспекта к диссертации: [учеб. пособие по развитию навыков письменной речи]* / Н. И. Колесникова. – [10-е изд., стер.]. – М.: ФЛИНТА, 2018. – 288 с.

5. *Основи методології та організації наукових досліджень: [навч. посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнктів]* / [За ред. А. Є. Конверського]. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 252 с.

6. *Романчиков В. І. Основи наукових досліджень: [навч. посібник]* / В. І. Романчиков. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.

7. *Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень: [навч. посібник]* / Г. С. Цехмістрова. – К.: Вид-й Дім «Слово», 2004. – 240 с.

Інтернет-ресурси:

1. *Вимоги до оформлення дисертації* [затверджено наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2017 р., № 40] // Верховна Рада України. Законодавство України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>

2. *Завербний А. С.* Поради щодо здобуття наукових ступенів доктора та кандидата / А. С. Завербний // *Наша перспектива : науково-аналітичний журнал.* – Режим доступу. – Режим доступу: <https://www.perspektyva.in.ua/naukovyj-prostir/porady-naukovtsy/porady-shhodo-zdobuttya-naukovyh-stupen/>

3. *МОН* затвердило нові вимоги до оформлення дисертації // Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/news/usi-novivni-novini-2017-03-09-mon-zatverdilo-novi-vimogi-do-oformlennya-disertacziyi>

4. *Чухно А. А.* Десять порад майбутнім здобувачам наукових ступенів / А. А. Чухно // *Наша перспектива : науково-аналітичний журнал.* – Режим доступу. – Режим доступу: <https://www.perspektyva.in.ua/naukovyj-prostir/porady-naukovtsy/desyat-porad-majbutnim-zdobuvacham-na/>

Семінарські заняття № 10–11

Технічна підготовка й бібліографічне оформлення тексту дисертаційної роботи

Мета: ознайомити аспірантів із особливостями технічної підготовки й бібліографічного оформлення тексту дисертаційної роботи; розвивати історичне мислення; сприяти формуванню наукового підходу до осмислення досягнень історичної науки.

План

1. Загальні технічні вимоги до оформлення тексту дисертаційної роботи.
2. Вимоги до оформлення цитат та посилань у тексті дисертаційної роботи.
3. Особливості оформлення бібліографії (списку використаних джерел та літератури).
4. Підготовка презентації за текстом наукового історичного дослідження.

Реферати:

1. Науково-дослідні центри та лабораторії історичного факультету Житомирського державного університету ім. І. Франка.

2. Презентація на тему «Українська революція 1917–1921 рр.» (або на іншу тему – за вибором аспіранта).

Питання на самостійне опрацювання:

1. Варіанти побудови списку використаних джерел та літератури у різних видах наукових (історичних) праць.

2. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України у системі науково-дослідних установ секції суспільних і гуманітарних наук НАН України.

Рекомендована література:

Основна:

1. *Зосимов А. М.* Дисертаційні помилки : [монографія] / А. М. Зосимов, В. П. Голік. – [3-тє вид., доп. і випр.]. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2005. – 216 с.

2. *Інформація та документація.* Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015. – К. : УкрНДНЦ, 2016. – 16 с.

3. *Кандидатська дисертація : методика написання і захисту :* [посібник для аспірантів і здобувачів наукового ступеня] / Л. І. Воротіна, В. Є. Воротін, С. О. Гуткевич. – К. : Вид-во Європейського університету, 2003. – 76 с.

4. *Літнарів Л. М.* Основи наукових досліджень : дисертація на здобуття наукового ступеня : [навч. посібник] / Л. М. Літнарів. – Рівне : МЕНУ, 2010. – 60 с.

5. *Тверезовська Н. Т.* Методологія педагогічного дослідження : [навч. посібник] / Н. Т. Тверезовська, В. К. Сидоренко. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 440 с.

6. *Черній А. М.* Дисертація як кваліфікаційна наукова праця : [посібник для аспірантів і здобувачів наукового ступеня] / А. М. Черній. – К. : Арістей, 2004. – 229 с.

7. *Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради* / [Автор-упорядн. Л. А. Пономаренко]. – [3-тє вид., випр. і доп.]. – К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України»; Вид-во «Толока», 2005. – 80 с.

8. *100 запитань і 100 відповідей про підготовку і атестацію наукових і науково-педагогічних працівників.* Довідник. – К. : Редакція «Бюлетеня

Вищої атестаційної комісії України»; Вид-во «Толока», 2003. – 80 с.

Додаткова:

1. *Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України (1991–2011)* / [упор. : Д. Бурім, О. Маврін, Я. Федорук]. – К. : Український письменник, 2011. – 416 с.

2. *Ковальчук В. В.* Основи наукових досліджень : [навч. посібник] / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – [5-те вид.]. – К. : Професіонал, 2008. – 240 с.

3. *Основи методології та організації наукових досліджень* : [навч. посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнктів] / [За ред. А. Є. Конверського]. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 252 с.

4. *Правила оформлення посилань на архівні документи у Списку джерел, які наводять у дисертаційних дослідженнях та у прикінцевих, прикінцевих, пристатейних списках джерел (у монографії, навчальному посібнику, статті тощо)* / С. С. Артамонова, А. А. Майстренко, Л. П. Одинока, Р. В. Романовський // *Архіви України*. – 2009. – № 6. – С. 329–245.

5. *Романчиков В. І.* Основи наукових досліджень : [навч. посібник] / В. І. Романчиков. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.

6. *Цехмістрова Г. С.* Основи наукових досліджень : [навч. посібник] / Г. С. Цехмістрова. – К. : Вид-й Дім «Слово», 2004. – 240 с.

Інтернет-ресурси:

1. *Вимоги до оформлення дисертації* [затверджено наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2017 р., № 40] // Верховна Рада України. Законодавство України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>

2. *Завербний А. С.* Коротка характеристика етапів процесу написання та захисту дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук / А. С. Завербний // *Наша перспектива : науково-аналітичний журнал*. – Режим доступу. – Режим доступу: <http://www.perspektyva.in.ua/naukovyj-prostir/poradynaukovtsy/porady-shhodo-zdobuttya-naukovyh-stupen/>

3. *Завербний А. С.* Поради щодо здобуття наукових ступенів доктора та кандидата / А. С. Завербний // *Наша перспектива : науково-аналітичний журнал*. – Режим доступу. – Режим доступу: <https://www.perspektyva.in.ua/naukovyj-prostir/porady-naukovtsy/porady-shhodo-zdobuttya-naukovyh-stupen/>

4. *Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України*. – Режим доступу : <http://archeos.org.ua>

5. *МОН затвердило нові вимоги до оформлення дисертації* // Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/news/usi-novivni-novini-2017-03-09-mon-zatverdilo-novi-vimogi-do>

Семінарське заняття № 12
Захист дисертаційної роботи та значення
наукового історичного дослідження

Мета: ознайомити аспірантів із процедурою захисту дисертаційної роботи, висвітлити питання значення наукового історичного дослідження; розвивати історичне мислення; сприяти формуванню наукового підходу до осмислення досягнень історичної науки.

План

1. Мережа спеціалізованих вчених рад.
2. Підготовка дисертаційної роботи до захисту.
3. Захист дисертаційної роботи.
4. Теоретичне й практичне значення наукових історичних досліджень.

Реферат:

1. Діяльність спеціалізованої вченої ради Д 48.125.02 у Національному університеті «Острозька академія» *(або іншої спеціалізованої вченої ради – за вибором аспіранта)*.

Питання на самостійне опрацювання:

1. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України у системі науково-дослідних установ секції суспільних і гуманітарних наук НАН України.

Рекомендована література:

Основна:

1. Зосимов А. М. Дисертаційні помилки : [монографія] / А. М. Зосимов, В. П. Голік. – [3-тє вид., доп. і випр.]. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2005. – 216 с.

2. Ісаєвич Я. Д. Сторінки історії Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАНУ / Я. Д. Ісаєвич // Український історичний журнал. – 2002. – № 4. – С. 3–26

3. Кандидатська дисертація : методика написання і захисту : [посібник для аспірантів і здобувачів наукового ступеня] / Л. І. Воротіна, В. Є. Воротін, С. О. Гуткевич. – К. : Вид-во Європейського університету, 2003. – 76 с.

4. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового

ступеня. Методичні поради / [Автор-упорядн. Л. А. Пономаренко]. – [3-тє вид., випр. і доп.]. – К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України»; Вид-во «Толока», 2005. – 80 с.

5. *Як правильно оформити дисертацію та документи атестаційної справи*. Збірник нормативних документів з питань атестації наукових кадрів вищої кваліфікації / [Упоряд. Ю. І. Цеков]. – К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України»; Вид-во «Толока», 2004. – 79 с.

6. *100 запитань і 100 відповідей про підготовку і атестацію наукових і науково-педагогічних працівників*. Довідник. – К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України»; Вид-во «Толока», 2003. – 80 с.

Додаткова:

1. *Довідник офіційного опонента*. Збірник нормативних документів та інформаційних матеріалів з питань експертизи дисертаційних досліджень / [Упорядник Ю. І. Цеков]. – [2-є вид., випр. і доп.]. – К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України»; Вид-во «Толока», 2008. – 64 с.

2. *Захаров А. Как написать и защитить диссертацию* / А. Захаров, Т. Захарова. – СПб. : Питер, 2003. – 157 с.

3. *Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича Національної академії наук України в 2013 році*. Інформаційний бюлетень. – Львів, 2014. – 212 с.

4. *Інститут українознавства імені Івана Крип'якевича Національної академії наук України*. Бібліографія наукових праць співробітників. 2001–2010. – Львів, 2011. – 432 с.

5. *Основи методології та організації наукових досліджень* : [навч. посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнктів] / [За ред. А. Є. Конверського]. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 252 с.

Інтернет-ресурси:

1. *Завербний А. С.* Коротка характеристика етапів процесу написання та захисту дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук / А. С. Завербний // *Наша перспектива : науково-аналітичний журнал*. – Режим доступу. – Режим доступу: <http://www.perspektyva.in.ua/naukovyj-prostir/poradynaukovtsy/porady-shhodo-zdobuttya-naukovyh-stupen/>

2. *Завербний А. С.* Поради щодо здобуття наукових ступенів доктора та кандидата / А. С. Завербний // *Наша перспектива : науково-аналітичний журнал*. – Режим доступу. – Режим доступу: <https://www.perspektyva.in.ua/naukovyj-prostir/porady-naukovtsy/porady-shhodo-zdobuttya-naukovyh-stupen/>

3. *Закон України «Про вищу освіту»* // Верховна Рада України. Законодавство України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

4. *Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»* //

Верховна Рада України. Законодавство України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>

5. *Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича* НАН України. – Режим доступу : <http://www.inst-ukr.lviv.ua/uk>

6. *Комітет з Державних премій України в галузі науки і техніки*. – Режим доступу : <http://www.kdpu-nt.gov.ua>

7. *Мельник О. Г.* Як підготувати доповідь для захисту дисертаційної роботи на спеціалізованій вченій раді / О. Г. Мельник // *Наша перспектива : науково-аналітичний журнал*. – Режим доступу. – Режим доступу: <https://www.perspektyva.in.ua/naukovyj-prostir/obmin-dosvidom/yak-pidgotuvaty-dopovid-dlya-zahystu-d/>

8. *Мережа спеціалізованих вчених рад* // Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/merezha-specializovanih-vchenih-rad>

9. *Оголошення щодо захисту дисертацій* // Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/ogoloshennya-shodo-zahistiv-disertacij>

10. *Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника* // Верховна Рада України. Законодавство України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2007-п>

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Важливе завдання вищої школи, у тому числі при підготовці доктора філософії, – випуск фахівця, який не лише здобуває знання з відповідними вміннями у межах навчальної програми, а й володіє методологією самостійної роботи. Тим більше, що в сучасних умовах реформування системи вищої освіти акцент робиться саме на аспекті самостійної діяльності. Самостійна робота, таким чином, сприяє формуванню умінь та внутрішньої мотивації, які допомагають органічно адаптуватися практично у будь-якому фаховому середовищі.

Повноцінне засвоєння аспірантами знань та формування умінь при вивченні дисципліни «Історичні дослідження та науково-інформаційні процеси» також передбачає проведення самостійної роботи. Вона проявляється у підготовці до семінарських (аудиторних) занять, написанні рефератів як одного із видів навчально-дослідницьких робіт, підготовці питань, що виносяться на самостійне опрацювання, та до підсумкового контролю (модульних контрольних робіт, екзамену) з навчальної дисципліни.

Підготовка до семінарських (аудиторних) занять передбачає виконання наступних елементів самостійної роботи:

- ознайомлення з темою семінарського заняття;
- опрацювання лекційного матеріалу;
- ознайомлення з рекомендованою літературою (основною та додатковою), інтернет-ресурсами;
- опрацювання частини, доступної для аспіранта, основної та додаткової літератури, інтернет-ресурсів;
- при необхідності – оформлення виписок, тез, плану, конспекту, схем, таблиць тощо;
- формулювання висновків та самоаналіз рівня засвоєння навчального матеріалу.

Написання реферату. Підготовка реферативних робіт є найпростішим видом навчально-дослідницької діяльності аспіранта. Існує два основних види реферату – репродуктивний та творчий. Кожен із них передбачає певний рівень навчально-дослідницької діяльності: або ж короткий письмовий виклад реферованого матеріалу, базований на описовому методі дослідження, або ж самостійну навчально-дослідницьку діяльність, основувану як на описовому, так і на аналітичному методах дослідження. І у першому, і в другому випадках реферат повинен бути самостійною (індивідуальною) навчально-дослідницькою роботою.

Орієнтовна тематика рефератів запропонована до кожного семінарсь-

кого заняття. Вона відображає відповідні проблеми, що розглядаються у рамках того або іншого семінарського заняття. Під час семінарських занять оприлюднені реферати заслуховуються та обговорюються аспірантами за участі викладача.

Підготовка питань, що виносяться на самостійне опрацювання, включає:

- ознайомлення з переліком питань для самостійного опрацювання, які запропоновані до кожного семінару;
- визначення та залучення рекомендованої літератури (основної, додаткової), інтернет-ресурсів для підготовки того або іншого питання;
- при необхідності – оформлення виписок, тез, плану, конспекту, схем, таблиць тощо.

Запропоновані питання для самостійного опрацювання розглядаються як додаткові у рамках кожного семінарського заняття, включені до підсумкового контролю (модульних контрольних робіт, екзамену).

Підготовка до підсумкового контролю (модульних контрольних робіт, екзамену) з навчальної дисципліни передбачає:

- ознайомлення з переліком питань підсумкового контролю (модульних контрольних робіт, екзамену);
- залучення відповідних матеріалів поточної підготовки (конспект лекцій, виписки, тези, плани, схеми, таблиці з підготовки до семінарських занять та питань, що виносилися на самостійне опрацювання тощо);
- виявлення рівня підготовки з переліку питань;
- визначення та залучення рекомендованої літератури (основної, додаткової), інтернет-ресурсів по питаннях, які цього потребують;
- визначення рівня засвоєння та повтор матеріалу.

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Поняття історичних досліджень та науково-інформаційного процесу.
2. Тенденції розвитку світової історичної науки.
3. Тенденції розвитку української історичної науки.
4. Національна академія наук України як вища державна наукова інституція.
5. Інформатизація історичної науки. Історична інформатика.
6. Історична політика: світовий та український досвід.
7. Поширення результатів історичних досліджень.
8. Наукові фахові видання з історичних наук.
9. Міжнародні наукометричні бази даних.
10. Етичні орієнтири дослідника-історика.
11. Інститут наукового керівництва.
12. Соціальна та моральна відповідальність історика.
13. Професійні об'єднання істориків та провідні історичні наукові форуми.
14. Актуальні проблеми дослідження давньої історії України, історії України Середньовіччя і раннього Нового часу.
15. Актуальні проблеми дослідження історії України XIX – початку XX ст.
16. Актуальні проблеми дослідження історії Української революції 1917–1921 рр.
17. Актуальні проблеми дослідження історії України 1920-х – 1930-х років.
18. Актуальні проблеми дослідження історії України періоду Другої світової війни.
19. Актуальні проблеми дослідження української радянської історії другої половини XX ст.
20. Актуальні проблеми дослідження історії України періоду незалежності (1990-ті – 2010-ті роки).
21. Види наукових (історичних) праць.
22. Підготовка матеріалів для апробації наукового дослідження.
23. Підготовка наукової публікації до фахових видань України.
24. Підготовка публікації до видань, включених до міжнародних наукометричних баз.
25. Дисертаційна робота як вид наукового твору.
26. Структура тексту дисертаційної роботи.
27. Структурні елементи вступної частини дисертаційної роботи.

28. Мова і стиль наукового дослідження.
29. Загальні технічні вимоги до оформлення тексту дисертаційної роботи.
30. Вимоги до оформлення цитат та посилань у тексті дисертаційної роботи.
31. Особливості оформлення бібліографії (списку використаних джерел та літератури).
32. Підготовка презентації за текстом наукового історичного дослідження.
33. Мережа спеціалізованих вчених рад.
34. Підготовка дисертаційної роботи до захисту.
35. Захист дисертаційної роботи.
36. Теоретичне й практичне значення наукових історичних досліджень.
37. Кадрове забезпечення історичних досліджень.
38. Інститут історії України НАН України у системі науково-дослідних установ секції суспільних і гуманітарних наук НАН України.
39. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність».
40. Інститут археології НАН України у системі науково-дослідних установ секції суспільних і гуманітарних наук НАН України.
41. Український інститут національної пам'яті.
42. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України у системі науково-дослідних установ секції суспільних і гуманітарних наук НАН України.
43. Грантові програми для наукових історичних досліджень.
44. Два рівні актуальності дисертаційної роботи: наукова та суспільна.
45. Вимоги до оформлення висновків дисертаційної роботи.
46. Варіанти побудови списку використаних джерел та літератури у різних видах наукових (історичних) праць.
47. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України у системі науково-дослідних установ секції суспільних і гуманітарних наук НАН України.
48. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України у системі науково-дослідних установ секції суспільних і гуманітарних наук НАН України.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ АСПІРАНТІВ

Бали за 100-бальною системою	Шкала ECTS	Бали за 5-ти бальною системою	Критерії оцінювання відповіді (теоретичні знання та уміння)
1	2	3	4
0-34	F	2 Незадовільно	Аспірант за допомогою викладача розпізнає приклади навчального матеріалу на елементарному рівні, однослівно («так» чи «ні») відповідає на конкретні запитання; потребує постійної консультації та контролю з боку викладача; за допомогою викладача намагається використати набуті знання.
35-59	FX	2 Незадовільно	Аспірант за допомогою викладача однослівно («так» чи «ні») відповідає на запитання, із помилками відтворює незначну частку питання у тому вигляді і у тій послідовності, у якій воно було розглянуте на лекції або консультації.
60-67	E	3 Задовільно	Аспірант володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює продуктивно: за допомогою викладача передає словами, близькими до тексту лекції, визначення термінів, понять тощо; частково відтворює текст підручника; у процесі відповіді допускає окремі видозміни навчальної інформації; ілюструє відповіді прикладами, що були наведені на консультації.
68-74	D	3 Задовільно	Аспірант за допомогою викладача дає правильне визначення окремих термінів та понять; відтворює всю тему або її основну частину, ілюструючи відповідь власними прикладами; у відповідях допускає незначні неточності; намагається застосувати окремі прийоми логічного мислення (порівняння, аналіз, узагальнення).

1	2	3	4
75-82	С	4 Добре	Аспірант володіє навчальною інформацією, без помилок відтворює зміст питання, наводячи власні приклади; правильно розкриває суть термінів та понять із дисципліни; уміє зіставляти, узагальнювати і систематизувати інформацію під керівництвом викладача; аспірант здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних (типових) ситуацій.
83-89	В	4 Добре	Аспірант вільно володіє вивченим обсягом навчального матеріалу, наводить аргументи на підтвердження своїх думок, використовуючи матеріали власних спостережень та проведених досліджень; може за допомогою викладача відповідати на питання, що потребують знання кількох тем.
90-100	А	5 Відмінно	Аспірант вільно володіє темою, має ґрунтовні знання з дисципліни, висловлює власні думки, робить творчо обґрунтовані висновки, самостійно оцінює різні явища, висловлюючи особисту позицію щодо них; вільно відповідає на запитання, що потребують знання кількох тем; оцінює окремі нові факти, явища; судження логічні й обґрунтовані; аспірант узагальнює і систематизує матеріал у межах навчальної теми; виявляє творчі здібності, знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, які поставив викладач, свою відповідь ілюструє конкретними прикладами; уміє аналізувати і систематизувати матеріали власних досліджень.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. *Баран В. К.* Україна в умовах системної кризи (1946–1980-і рр.) / В. К. Баран, В. М. Даниленко. – К. : Альтернативи, 1999. – 304 с. – (Україна крізь віки; т. 13).
2. *Бондар В.* Сучасна українська історіографія : підсумки і виклики / В. Бондар // Історіографічні дослідження в Україні. – 2014. – Вип. 25. – С. 95–113.
3. *Бунятян К. П.* На світанку історії / К. П. Бунятян, В. Ю. Мурзін, О. В. Симоненко. – К. : Альтернативи, 1998. – 335 с. – (Україна крізь віки; т. 1).
4. *Винокур І. С.* Давня і середньовічна історія України / І. С. Винокур, С. В. Трубочанінов. – К. : Глобус, 1996. – 224 с.
5. *Воронов І. О.* Голод 1946–1947 рр. / І. О. Воронов, Ю. Г. Пилявець. – К., 1991 – 47 с.
6. *Голод 1932–1933 років в Україні : Причини та наслідки* / [Редкол. : В. А. Смолій (голова) та ін.]. – К. : Наукова думка, 2003. – 888 с.
7. *Горенко О. М.* Український метанаратив в епоху пропаганди / О. М. Горенко // Український історичний журнал. – 2014. – № 2. – С. 4–21.
8. *Гриценко О.* Президенти і пам'ять. Політика пам'яті президентів України (1994–2014) : підґрунтя, послання, реалізація, результати / О. Гриценко. – К. : К.І.С., 2017. – 1136 с.
9. *Гурбик А. О.* Актуальні проблеми дослідження українського села в епоху середньовіччя та нового часу / А. О. Гурбик // Український історичний журнал. – 2003. – № 3. – С. 3–8.
10. *Гуржій О. І.* Гетьманська Україна / О. І. Гуржій, Т. В. Чухліб. – К. : Альтернативи, 1999. – 304 с. – (Україна крізь віки; т. 8).
11. *Європейська хартія дослідників. Кодекс працевлаштування наукових працівників.* – К. : ТОВ «ДІА», 2017. – 24 с.
12. *Єремеев П.* Сучасний стан та перспективи розвитку історичної інформатики : за результатами XIV конференції Асоціації «Історія і комп'ютер» / П. Єремеев // Спеціальні історичні дисципліни : питання теорії та методики. – 2015. – Ч. 25. – С. 183–186.
13. *Залізняка Л. Л.* Походження українського народу – К. : Бібліотека українця, 1996. – 80 с.
14. *Зашкільняк Л.* Замітки про сучасну українську історіографію / Л. Зашкільняк // Україна ХХ ст. : культура, ідеологія, політика. – 2009. – Вип. 15. – С. 13–29.
15. *Зашкільняк Л.* Сучасна світова історіографія : посібник для студентів

історичних спеціальностей університетів / Л. Зашкільняк. – Львів : ПАІС, 2007. – 312 с.

16. *Зворський С. Л.* Активізація взаємодії архівів і бібліотек – вимога часу / С. Л. Зворський // *Архіви України*. – 2018. – Вип. 5–6. – С. 7–21.

17. *Зербіно Д. Д.* Наукова школа : лідер і учні / Д. Д. Зербіно. – Львів : Євросвіт, 2001. – 208 с.

18. *Зінько Ю. А.* Наукова школа Віктора Михайловича Даниленка / Ю. А. Зінько, О. А. Коляструк // *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія : історія. – Вінниця, 2010. – Вип. 17. – С. 6–10.

19. *Зосимов А. М.* Дисертаційні помилки : [монографія] / А. М. Зосимов, В. П. Голік. – [3-тє вид., доп. і випр.]. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2005. – 216 с.

20. *Інститут історії України НАН України*. 1936–2006. – К. : Ін-т історії України НАН України, 2006. – 818 с.

21. *Інформація та документація*. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015. – К. : УкрНДНЦ, 2016. – 16 с.

22. *Інформація та документація*. Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила. ДСТУ 3582:2013. – К. : Мінекономрозвитку, 2014. – 15 с.

23. *Інформація та документація*. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. ДСТУ 3017:2015. – К. : УкрНДНЦ, 2016. – 37 с.

24. *Ісаєвич Я. Д.* Сторінки історії Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАНУ / Я. Д. Ісаєвич // *Український історичний журнал*. – 2002. – № 4. – С. 3–26

25. *Ісаєвич Я. Д.* XIX Міжнародний конгрес істориків в Осло / Я. Д. Ісаєвич // *Український історичний журнал*. – 2001. – № 1. – С. 159–160.

26. *Історик і Влада* : [колективна монографія] / [Відп. ред. В. Смолій]. – К. : Ін-т історії України НАН України, 2016. – 543 с.

27. *Історична наука* : термінологічний і понятійний довідник : [навч. посібник] / [В. М. Литвин, В. І. Гусєв, А. Г. Слюсаренко та ін.]. – К. : Вища школа, 2002. – 430 с.

28. *Історіографічні та джерелознавчі проблеми історії України*. Професійна етика історика у міждисциплінарному просторі. Міжвузівський збірник наукових праць. Об'єднаний випуск 2013–2014 рр. – Дніпропетровськ : ЛІРА, 2014. – 384 с.

29. *Калакура Я.* Цивілізаційні орієнтири новітньої української історіографії / Я. Калакура // *Історіографічні дослідження в Україні*. – 2014. – Вип. 24. – С. 23–37.

30. *Кандидатська дисертація : методика написання і захисту : [посібник для аспірантів і здобувачів наукового ступеня] / Л. І. Воротіна, В. Є. Воротін, С. О. Гуткевич. – К. : Вид-во Європейського університету, 2003. – 76 с.*

31. *Касьянов Г. Past Continuous : Історична політика 1980-х – 2000-х. Україна та сусіди / Г. Касьянов. – К., 2018. – 420 с.*

32. *Ковальова А. Проблеми академічного плагіату та авторського права у цифровому просторі України / А. Ковальова // Спеціальні історичні дисципліни : питання теорії та методики. – 2013. – Ч. 21. – С. 61–71.*

33. *Колесник І. Інститут історії України : Нове українське відродження / І. Колесник. – К. : Ін-т історії України, 2016. – 273 с.*

34. *Колесник І. Культурно-інтелектуальна історія як дзеркало «нової наукової революції» / І. Колесник // Ейдос. – 2005. Вип. 1. – С. 36–45.*

35. *Котляр М. Ф. Галицько-Волинська Русь / М. Ф. Котляр. – К. : Альтернативи, 1998. – 336 с. – (Україна крізь віки; т. 5).*

36. *Кулешов С. Архів, бібліотека, музей : спроба інтеграції на засадах комунікаційного підходу? / С. Кулешов // Студії з архівної справи та документознавства. – 2009. – Т. 17. – С. 29–32.*

37. *Куліков В. Digital History : становлення, сучасний стан, перспективи / В. Куліков // Спеціальні історичні дисципліни : питання теорії та методики. – 2013. – Ч. 21. – С. 27–44.*

38. *Кульчицький С. В. Україна між двома війнами (1921–1939 рр.) / С. В. Кульчицький. – К. : Альтернативи, 1999. – 336 с. – (Україна крізь віки; т. 11).*

39. *Литвин В. М. Україна на межі тисячоліть (1991–2000 рр.) / В. М. Литвин. – К. : Альтернативи, 2000. – 360 с. – (Україна крізь віки; т. 14).*

40. *Літнарів Л. М. Основи наукових досліджень : дисертація на здобуття наукового ступеня : [навч. посібник] / Л. М. Літнарів. – Рівне : МЕНУ, 2010. – 60 с.*

41. *Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України : документи, факти, коментарі / [Упоряд. Л. І. Крушельницька]. – Львів, 1996. – 100 с.*

42. *Мартинів А. Ю. Історичні знання в умовах глобалізації / А. Ю. Мартинів // Український історичний журнал. – 2009. – № 1. – С. 181–190.*

43. *Маруховський О. О. Інформаційне суспільство : теоретико-концептуальні засади : [навч. посібник] / О. О. Маруховський. – К. : Університет економіки та права «КРОК», 2007. – 136 с.*

44. *Мовчан В. С. Етика : [навчальний посібник] / В. С. Мовчан. – К. : Знання, 2007. – 483 с.*

45. *Нагорна Л. П.* Історична пам'ять : теорії, дискурси, рефлексії / Л. П. Нагорна. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. – 328 с.
46. *Национальные истории в советском и постсоветских государствах* / [Под ред. : К. Аймермахера, Г. Бордюгова; предисловие Ф. Бомсдорфа]. – [2-е изд., испр. и дополн.]. – М. : Фонд Фридриха Науманна, АИРО-XXI, 2003. – 432 с.
47. *Нові підходи до історіописання* / [За ред. Пітера Берка]. – К. : Ніка-Центр, 2013. – 368 с.
48. *Образ Іншого в сусідніх історіях : міфи, стереотипи, наукові інтерпретації.* Матеріали міжнародної наукової конференції, (Київ, 15–16 грудня 2005 р.). – К. : Ін-т історії України НАН України, 2008. – 264 с.
49. *Потульницький В. А.* Українська та світова історична наука : рефлексії на межі століть / В. А. Потульницький // Український історичний журнал. – 2000. – № 1. – С. 3–20.
50. *Рєєнт О. П.* Україна в імперську добу (XIX – початок XX століття) / О. П. Рєєнт. – К. : Арій, 216. – 320 с.
51. *Рубльов О. С.* Українські визвольні змагання 1917–1921 рр. / О. С. Рубльов, О. П. Рєєнт. – К. : Альтернативи, 1999. – 320 с. – (Україна крізь віки; т. 10).
52. *Русина О. В.* Україна під татарами і Литвою / О. В. Русина. – К. : Альтернативи, 1998. – 320 с. – (Україна крізь віки; т. 6).
53. *Таран Л. В.* Провідні тенденції світової історіографії в XX ст. та проблеми кризи сучасної української історичної науки // Український історичний журнал. – 1998. – № 5. – С. 30–39.
54. *Тверезовська Н. Т.* Методологія педагогічного дослідження : [навч. посібник] / Н. Т. Тверезовська, В. К. Сидоренко. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 440 с.
55. *Толочко О. П.* Київська Русь / О. П. Толочко, П. П. Толочко. – К. : Альтернативи, 1998. – 352 с. – (Україна крізь віки; т. 4).
56. *Україна в Другій світовій війні : погляд з XXI ст. : історичні нариси.* Кн. 1 / [Редкол. : В. А. Смолій (голова), Г. В. Боряк, Ю. А. Левенець та ін.]. – К. : Наукова думка, 2010. – 734 с.
57. *Україна в Другій світовій війні : погляд з XXI ст. : історичні нариси.* Кн. 2 / [Редкол. : В. А. Смолій (голова), Г. В. Боряк, Ю. А. Левенець та ін.]. – К. : Наукова думка, 2011. – 943 с.
58. *Черній А. М.* Дисертація як кваліфікаційна наукова праця : [посібник для аспірантів і здобувачів наукового ступеня] / А. М. Черній. – К. : Арістей, 2004. – 229 с.
59. *Шаповал Ю. І.* Україна 20–50-х років : сторінки ненаписаної історії /

Ю. І. Шаповал. – К. : Наукова думка, 1993. – 352 с.

60.*Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради* / [Автор-упорядн. Л. А. Пономаренко]. – [3-тє вид., випр. і доп.]. – К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України»; Вид-во «Толока», 2005. – 80 с.

61.*Як правильно оформити дисертацію та документи атестаційної справи. Збірник нормативних документів з питань атестації наукових кадрів вищої кваліфікації* / [Упоряд. Ю. І. Цеков]. – К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України»; Вид-во «Толока», 2004. – 79 с.

62.*Яковенко Н.* Вступ до історії / Н. Яковенко. – К. : Критика, 2007. – 376 с.

63.*Яковенко Н. М.* Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. М. Яковенко. – К. : Критика, 2005. – 584 с.

64.*Applebaum A.* Between East and West. Across the Borderlands of Europe / Anne Applebaum. – New York : Panteon Books, 1994. – 313 p.

65.*Berkhoff K. C.* Harvest of Despair : Life and Death in Ukraine under Nazi Rule / Karel C. Berkhoff. – Cambridge : Belknap Press of Harvard University Press, 2004. – 463 p.

66.*Conquest R.* The Harvest of Sorrow : Soviet Collectivization and the Terror-Famine / Robert Conquest. – New York : Oxford University Press, 1986. – 412 p.

67.*Ploky S.* The Cossacks and Religion in Early Modern Ukraine / Serhii Ploky. – New York : Oxford University Press, 2001. – 401 p.

68.*Snyder T.* Bloodlands. Europe Between Hitler and Stalin / Timothy Snyder. – New York, 2010. – 766 p.

69.*100* запитань і 100 відповідей про підготовку і атестацію наукових і науково-педагогічних працівників. Довідник. – К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України»; Вид-во «Толока», 2003. – 80 с.

70.*25 років* Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2016. – 252 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. *Бібліотеки України загальнодержавного значення : історія і сучасність* : зб. ст. – К. : НБУВ, 2007. – 252 с.
2. *Богатов В. В.* Этика в научной деятельности / В. В. Богатов // *Вестник ДВО РАН*. – 2008. – № 1. – С. 144–157.
3. *Бордюгов Г. А.* «Войны памяти» на постсоветском пространстве / Г. А. Бордюгов. – М. : АИРО-XXI, 2011. – 256 с.
4. *Відейко М. Ю.* Україна : від Трипілля до антів / М. Ю. Відейко. – К. : КВПЦ, 2008. – 280 с.
5. *Де і як публікувати результати дисертаційних досліджень. Збірник нормативних документів з питань атестації наукових працівників* / [Укладач Ю. І. Цеков]. – К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України»; Вид-во «Толока», 2011. – 91 с.
6. *Державна історична бібліотека України (1939–2009) : бібліогр. пок.* / [Уклад. В. П. Кисельова та ін.]. – К., 2009. – 128 с.
7. *Державотворчий процес в Україні 1991–2006* / [Відп. ред. В. А. Смолій]. – К. : Наукова думка, 2007. – 910 с.
8. *Довідник офіційного опонента. Збірник нормативних документів та інформаційних матеріалів з питань експертизи дисертаційних досліджень* / [Упорядник Ю. І. Цеков]. – [2-е вид., випр. і доп.]. – К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України»; Вид-во «Толока», 2008. – 64 с.
9. *Залізняк Л.* Походження українців : між наукою та ідеологією : попул. вид. / Л. Залізняк. – К. : Темпора, 2008. – 104 с.
10. *Захаров А.* Как написать и защитить диссертацию / А. Захаров, Т. Захарова. – СПб. : Питер, 2003. – 157 с.
11. *Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича Національної академії наук України в 2013 році. Інформаційний бюлетень*. – Львів, 2014. – 212 с.
12. *Інститут українознавства імені Івана Крип'якевича Національної академії наук України. Бібліографія наукових праць співробітників. 2001–2010*. – Львів, 2011. – 432 с.
13. *Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України (1991–2011)* / [упор. : Д. Бурім, О. Маврін, Я. Федорук]. – К. : Український письменник, 2011. – 416 с.
14. *Інформаційне суспільство. Шлях України*. – К., 2004. – 309 с.
15. *Історіографічний словник : навч. посібник для студентів історичних факультетів університетів* / [За ред. С. І. Посохова]. – Харків, 2004. – 320 с.
16. *Касьянов Г. В.* Незгодні : українська інтелігенція в русі опору 1960–80-х років / Г. В. Касьянов. – К. : Либідь, 1995. – 224 с.

17.Касьянов Г. В. Національні історії та сучасна історіографія : виклики й небезпеки при написанні нової історії України / Г. В. Касьянов, О. П. Толочко // Український історичний журнал. – 2012. – № 6. – С. 4–24.

18.Киридон А. Гетеротопії пам'яті : теоретико-методологічні проблеми студій пам'яті / А. Киридон. – К. : Ніка-Центр, 2016. – 320 с.

19.Коваль А. П. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Структура наукового тексту / А. П. Коваль. – К., 1969. – 307 с.

20.Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : [навч. посібник] / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – [5-те вид.]. – К. : Професіонал, 2008. – 240 с.

21.Колесник І. І. «Повернення до речей» як перспектива історичних досліджень / І. І. Колесник // Український історичний журнал. – 2012. – № 3. – С. 183–209.

22.Колесников О. В. Основи наукових досліджень : [навч. посібник] / О. В. Колесников. – [2-ге вид., випр. та доп.]. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 144 с.

23.Колесникова Н. И. От конспекта к диссертации : [учеб. пособие по развитию навыков письменной речи] / Н. И. Колесникова. – [10-е изд., стер.]. – М. : ФЛИНТА, 2018. – 288 с.

24.Кримський С. Б. Запити філософських сенсів / С. Б. Кримський. – К. : Наука, 2003. – 245 с.

25.Куліков В. О. Міжнародна конференція асоціації «Історія та комп'ютер» «Інноваційні підходи в історичних дослідженнях : інформаційні технології, моделі та методи» / В. О. Куліков // Український історичний журнал. – 2013. – № 1. – С. 229–231.

26.Культура історичної пам'яті : європейський та український досвід / [За заг. ред. Ю. Шаповала]. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2013. – 600 с.

27.Кульчицький С. Українська революція 2004 р. / С. Кульчицький. – К. : Генеза, 2005. – 368 с.

28.Курносів Ю. О. Інакомислення в Україні (60-ті – перша половина 80-х років ХХ ст.) / Ю. О. Курносів. – К. : Ін-т історії України НАН України, 1994. – 224 с.

29.Національна академія наук України : статистичний і наукометричний аналіз ефективності наукового потенціалу. – К., 2016. – 228 с.

30.Основи методології та організації наукових досліджень : [навч. посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнктів] / [За ред. А. Є. Конверського]. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 252 с.

31.Плохій С. М. Якої історії потребує сучасна Україна? / С. М. Плохій //

Український історичний журнал. – 2013. – № 3. – С. 4–12.

32. *Портнов А.* Історії для домашнього вжитку : Есеї, про польсько-російсько-український трикутник пам'яті / А. Портнов. – К. : Критика, 2013, 344 с.

33. *Правила* оформлення посилань на архівні документи у Списку джерел, які наводять у дисертаційних дослідженнях та у прикінцевих, прикінцевих, пристатейних списках джерел (у монографії, навчальному посібнику, статті тощо) / С. С. Артамонова, А. А. Майстренко, Л. П. Одинока, Р. В. Романовський // Архіви України. – 2009. – № 6. – С. 329–245.

34. *Романчиков В. І.* Основи наукових досліджень : [навч. посібник] / В. І. Романчиков. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.

35. *Советы* молодому ученому : методическое пособие для студентов, аспирантов, младших научных сотрудников и, может быть, не только для них / [Под. ред. Е. Л. Воробейчика]. – [3-е изд., переработ. и дополн.]. – Екатеринбург : ИЭРиЖ УрО РАН, 2011. – 122 с.

36. *Сучасна зарубіжна соціальна філософія.* Хрестоматія : [навч. посібник] / [Упоряд. В. Лях]. – К. : Либідь, 1996. – 384 с.

37. *Тофтул М. Г.* Сучасний словник з етики / М. Г. Тофтул. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 416 с.

38. *Турченко Ф.* Проект «Новоросія» і новітня російсько-українська війна / Ф. Турченко, Г. Турченко. – К., 2015. – 166 с.

39. *Турченко Ф.* Україна – повернення історії. Генеза сучасного підручника / Ф. Турченко. – К. : Генеза, 2016. – 104 с.

40. *Україна : Друга половина ХХ ст. : Нариси історії* / [Редкол. : П. П. Панченко (голова) та ін.; авт. : П. П. Панченко, О. М. Веселова, Н. П. Барановська та ін.]. – К. : Либідь, 1997. – 352 с.

41. *Цехмістрова Г. С.* Основи наукових досліджень : [навч. посібник] / Г. С. Цехмістрова. – К. : Вид-й Дім «Слово», 2004. – 240 с.

42. *Шилов Ю. О.* Праслов'янська Аратта / Ю. О. Шилов. – К. : Аратта, 2003. – 56 с.

43. *Davis N.* Europe : A History / Norman Davis. – London : Pimlico Random House, 1997. – 1536 p.

44. *Graziosi A.* A new, peculiar state. Explorations in Soviet History, 1917–1937 / Andrea Graziosi. – Westport, Connecticut, London, 2000. – 272 p.

45. *Lower W.* Nazi Empire Building and the Holocaust in Ukraine / Wendy Lower. – Chapel Hill : University of North Carolina Press, 2005. – 307 p.

46. *Mace J. E.* Communism and the Dilemmas of National Liberation National Communism in Soviet Ukraine, 1918–1933 / James E. Mace. – Cambridge, Massachusetts, 1983. – 334 p.

47. *Magocsi P. R.* A History of Ukraine. The Land and Its Peoples / Paul Robert Magocsi. – [2nd ed.]. – Toronto : University of Toronto Press, 2010. – 896 p.

48. *Plokyh S.* The Gates of Europe : a History of Ukraine / Serhii Plokyh. – New York : Basic Books, A Member of the Perseus Books Group, 2015. – 432 p.

49. *Plokyh S.* Ukraine and Russia : Representations of the Past / Serhii Plokyh. – Toronto – Buffalo – London : University of Toronto Press, 2008. – 412 p.

50. *Snyder T.* The Reconstruction of Nations : Poland, Ukraine, Lithuania, Belarus, 1569–1999 / Timothy Snyder. – New Haven – London : Yale University Press, 2003. – 384 p.

51. *Webster Frank.* Theories of the Information Society / Webster Frank. – [third edition]. – Taylor & Francis e-Library, 2006. – 323 p.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. *Архіви України*. – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua>
2. *Вимоги до оформлення дисертації* [затверджено наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2017 р., № 40] // Верховна Рада України. Законодавство України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>
3. *Завербний А. С.* Коротка характеристика етапів процесу написання та захисту дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук / А. С. Завербний // *Наша перспектива : науково-аналітичний журнал*. – Режим доступу. – Режим доступу: <http://www.perspektyva.in.ua/naukovyuj-prostir/poradynaukovtsy/porady-shhodo-zdobuttya-naukovyh-stupen/>
4. *Завербний А. С.* Поради щодо здобуття наукових ступенів доктора та кандидата / А. С. Завербний // *Наша перспектива : науково-аналітичний журнал*. – Режим доступу. – Режим доступу: <https://www.perspektyva.in.ua/naukovyuj-prostir/porady-naukovtsy/porady-shhodo-zdobuttya-naukovyh-stupen/>
5. *Закон України «Про вищу освіту»* // Верховна Рада України. Законодавство України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
6. *Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»* // Верховна Рада України. Законодавство України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
7. *Інститут археології НАН України*. – Режим доступу : <http://www.iananu.kiev.ua>
8. *Інститут історії України НАН України*. – Режим доступу : <http://www.history.org.ua/uk>
9. *Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України*. – Режим доступу : <http://www.etnolog.org.ua>
10. *Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. – Режим доступу : <http://www.ipiend.gov.ua>
11. *Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України*. – Режим доступу : <http://www.inst-ukr.lviv.ua/uk>
12. *Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України*. – Режим доступу : <http://archeos.org.ua>
13. *Інформаційно-аналітичні матеріали* // Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/informacijno-analitichni-materiali>
14. *Ісаєвич Я.* Міжнародні конгреси істориків і обговорення на них

проблем українознавства та участь учених з України / Я. Ісаєвич. – Режим доступу : www.inst-ukr.lviv.ua/download.php?downloadid=61

15. *Історична правда*. – Режим доступу : <http://www.istpravda.com.ua>

16. *Комітет з Державних премій України в галузі науки і техніки*. – Режим доступу : <http://www.kdpu-nt.gov.ua>

17. *Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника*. – Режим доступу : <http://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/golovna2/>

18. *Мельник О. Г.* Як підготувати доповідь для захисту дисертаційної роботи на спеціалізованій вченій раді / О. Г. Мельник // *Наша перспектива : науково-аналітичний журнал*. – Режим доступу. – Режим доступу: <https://www.perspektyva.in.ua/naukovyj-prostir/obmin-dosvidom/yak-pidgotuvaty-dopovid-dlya-zahystu-d/>

19. *Мережа спеціалізованих вчених рад* // Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/merezha-specializovanih-vchenih-rad>

20. *Міністерство освіти і науки України*. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua>

21. *МОН затвердило нові вимоги до оформлення дисертації* // Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/news/usi-novivni-novini-2017-03-09-mon-zatverdilo-novi-vimogi-do-oformlennya-disertaciyi>

22. *Наука в Україні* // Міністерство освіти і науки в Україні. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/nauka-v-ukrayini>

23. *Наукові фахові видання* // Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/naukovi-fahovi-vidannya>

24. *Національна академія наук України*. – Режим доступу : <http://www.nas.gov.ua/UA/Pages/default.aspx>

25. *Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського*. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>

26. *Національна історична бібліотека України*. – Режим доступу : <http://www.nibu.kiev.ua>

27. *Національна спілка краєзнавців України*. – Режим доступу : <http://nsku.org.ua>

28. *Національний інститут стратегічних досліджень*. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua>

29. *Оголошення щодо захисту дисертацій* // Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/ogoloshennya-shodo-zahistiv-disertacij>

30. *Порядок* присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника // Верховна Рада України. Законодавство України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2007-п>

31. *Самойленко Н.* XXII Міжнародний конгрес історичних наук / Н. Самойленко. – Режим доступу : <http://uamoderna.com/event/22-congress-historical-sciences>

32. *Український інститут національної пам'яті.* – Режим доступу : <http://www.memory.gov.ua>

33. *Центр досліджень визвольного руху.* – Режим доступу : <http://www.cdvr.org.ua>

34. *Чухно А. А.* Десять порад майбутнім здобувачам наукових ступенів / А. А. Чухно // Наша перспектива : науково-аналітичний журнал. – Режим доступу. – Режим доступу: <https://www.perspektyva.in.ua/naukovyj-prostir/porady-naukovtsy/deyat-porad-majbutnim-zdobuvacham-na/>

35. *BBC History.* – Режим доступу : <https://www.bbc.co.uk/history>

36. *Canadian Institute of Ukrainian Studies.* – Режим доступу : <https://www.ualberta.ca/canadian-institute-of-ukrainian-studies>

37. *European History Online.* – Режим доступу : <http://ieg-ego.eu/en/ego>

38. *European Network in Universal and Global History.* – Режим доступу : http://research.uni-leipzig.de/eniugh/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=1&Itemid=46

39. *Index Copernicus International.* – Режим доступу : <http://www.indexcopernicus.com/index.php/pl/>

40. *International Committee of Historical Science.* – Режим доступу : <http://www.cish.org/index.php/en/>

41. *Journal of the Association for History and Computing.* – Режим доступу : <https://quod.lib.umich.edu/j/jahc/>

42. *Scopus [Scopus Preview].* – Режим доступу : <https://www.scopus.com>

43. *Shevchenko Scientific Society.* – Режим доступу : <http://shevchenko.org>

44. *The Association for History and Computing.* – Режим доступу : https://web.archive.org/web/20010702205234if_/http://odur.let.rug.nl:80/ahc/

45. *The History Channel Online.* – Режим доступу : <https://www.history.com>

46. *Web of Science.* – Режим доступу : www.webofknowledge.com

47. *World History Association.* – Режим доступу : <https://www.thewha.org>

Навчальне видання

Стельникович Сергій Володимирович

Методичні рекомендації
до семінарських занять з навчальної дисципліни

«Історичні дослідження та науково-інформаційні процеси»

В авторській редакції

Надруковано з оригінал-макета автора

Підписано до друку 22.02.2019 р. Формат 60х84/16.
Умов. друк. арк. 2,4. Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографічний. Наклад 100 прим.

Видавець О. О. Євенок
м. Житомир, вул. М. Бердичівська, 17-а
тел.: (0412) 422-106

Свідectво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції України
серія ДК № 3544 від 05.08.2009 р.

Віддруковано ФОП О. О. Євенок
м. Житомир, вул. М. Бердичівська, 17-а
тел.: (0412) 422-106, e-mail: zt_druk@i.ua